

Quan hi ha més necessitat que mai de matisos i estímuls profunds, s'imposa una nova mirada cap a tot passatge poètic

ERNEST FARRÉS JUNYENT
Barcelona

Aquestes setmanes la tirania de les xifres (percentatges de contagis, repartiment de mascaretes, pujades de l'atur, caigudes del producte interior brut, fons de rescat) i la campanya d'esterilització dels espais on vivim ens impedeixen veure amb precisió els aspectes inquantificables de la realitat, els matisos, els refons i, en última instància, ens posen a punt de la paràlisi. Ara que la societat s'ha vist obligada temporalment a replegar-se (amb la majoria de la gent refugiada a casa) és quan la poesia que tenim a mà, per exemple les novetats editorials que han anat apareixent els darrers mesos, emergeix com un antídote, com una brúixola benefactora, igual que la pluja genera incalculables beneficis sobre la terra.

No té cap sentit parlar d'un canvi de plantejament en l'obra dels poetes, però sí que proposem un gir de 180 graus en la mirada dels lectors per aconseguir que qualsevol passatge poètic ens porti llum, necessitats més que mai d'estímuls enriquidors, d'afecció a realitats més profundes.

Hi ha paraules que són impossibles de bandejar: consol, solitud, por, incertesa, contradicció, desesperació, esperança... I davant la fredor del llenguatge especialitzat, la paraula poètica, lúcida plasmació de les inquietuds humanes, dona altres respostes a la complexitat del món (respostes més enllà tant de l'autoajuda com de la introspecció vàcua).

No tenim la sensació que el coronavirus ens torba l'orella i no veiem ni sentim res més? Doncs la canadenc Margaret Atwood ho tenia clar: "Quan tens un fred / així no pots pensar en res / sinó en el fred" (*L'alè misteriós*, Edicions de 1984, en versió recuperada de Montserrat Abelló). Uns versos bonics, que revelen una veritat que tot sovint oblidem.

En el nostre confinament general no hem elucubrat tots sobre aquesta insoluble inactivitat forçada? Gran poeta de l'exili (se'n va anar d'Espanya el 1938 i no va tornar mai), així com de l'estranyament, de la inadaptació, Luis Cernuda va reflexionar en prosa poètica sobre aquesta situació que ara ens és tan familiar: "Per viure, cal treballar tant? Si l'home fos capaç d'estar-se quiet a la seva habitació durant un quart d'hora... Però no: ha de fer això, i allò, i allò altre, i allò de més

Maria-Mercè Marçal
Excel·lent precedent en la lírica catalana que ha donat versos sobre la maternitat, és a dir, el naixement

ARXIU FAMILIAR

Luis Cernuda
Poeta de l'exili i de la inadaptació, va reflexionar: "Per viure, cal treballar tant?"

Margaret Atwood
La canadenc ens revela una veritat que sovint oblidem: que el coronavirus ens torba l'orella i no veiem ni sentim res més

MARK TUDCO

La poesia com a brúixola

Es poetes, experts a entaular batalles des de l'allament del jo, demostren que no hi ha muralles per a la poesia. A la imatge, triomfal, Pere Alorda, premi Pin i Soler i traductor de William Wordsworth

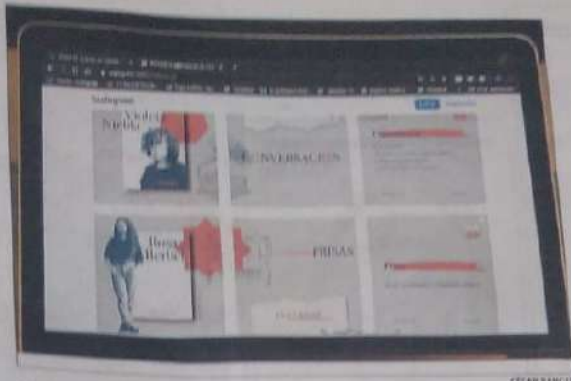
DISSAB
#tuit
enll
viur
pel
nos
car
T
Co
he
P
L
C

collà. Mentrestant qui fa la feina de viure? De viure per viure? De viure pel gust de ser viu, i res més?" *Què és / Variacions sobre tema mexicà*. Càtedra, en edició de Jemara Talens).

I és que tot està disponible en la poesia, n'hi ha prou amb trobar-ho. Com el consol. "Fins i tot quan no ho vol, / sobretot quan no ho vol, / el ho vol, / sobretot quan no ho vol, / el ho vol." Són versos peïtats pensats a *Coratge* (Godall Edicions), l'autora, Laura López Granell, ens comenta el significat del seu llibre: "El terme coratge conté la paraula cor, l'únic múscul que s'impulsa a si mateix espontàniament. La vida viu, tant si com no. Batega, tant si com no. Per això puc estimar, m'estimino o no, puc escriure versos sense objectiu. Doncs bé, desitjo que l'amor bategui així, que sigui amor motriu i no reactiu als estímuls externs, i que els versos generin llocs, revelacions. *Coratge* també conté la paraula *oratge*, que per mi significa la confiança. Mentre hi hagi por, cal la confiança de la mateixa manera que necessitem el coratge, el coratge d'escriure, d'expressar-se, de moure's, perquè la por no ens paralitzi, i el vers és com la dansa, el gir, el moviment".

Ah, la por! Una altra paraula imponent, com llibertat. "De la llibertat / te'n parlaren els nens / o els àngels. / No pas els angoixats" (Lluís Calvo, *L'espai profund*, Proa). I què em diu dels claroscurs, de les contradiccions que ens assetgen? "Què aporta / la claredat? / L'interior de l'ésser humà / és una tempesta nocturna", llegim a *Ameba* (Llibres del Segle), d'Anna Gual, obra amb un interès afegit per la manera com, en aquests dies tan tennys de negre, versa sobre la maternitat, és a dir, el naixement (un tema amb excel·lents precedents en la lírica catalana com Maria-Mercè Marçal o Clementina Arderiu). I la incertesa? John Ashbery al seu canònic *Autoretrat en un mirall convex* (Llibres del Segle, en traducció de Melcion Mateu), divagant sobre la natura deformadora de la nostra aproximació a la realitat, escriu: "El demà és senzill, però l'avui no està definit, / desolat, poc disposat, com qualsevol paisatge, / a abandonar el que són les lleis de la perspectiva".

Després d'un temps de tancaments domiciliaris imposats per les autoritats per raons sanitàries, seria fàcil sucumbir a la desesperació. En poesia trobem projectes d'una vida. El romàntic anglès William Wordsworth va dedicar gairebé cinquanta anys (sí, ho diem bé) a compondre la seva obra magna. No hi ha res de que ens puguem espantar. És un cant de celebració, de recapitulació d'una vida, capaç de transformar en sublims les qüestions més aparentment humils de la quotidianitat. El *preludi* (Edicions de 1984) ha estat traduït per Jaume C. Pons Alorda, que atén la nostra trucada: "Jo mateix he invertit quatre anys de feina a confeccionar aquesta traducció" (un altre exemple de tenacitat: recordem que venia de traduir integres el 2014 les *Falles d'herba* de Whitman). I sobre aquest poema epic aclareix: "Estic convençut que *El preludi* és un llibre perfecte per a aquest confinament que estem vivint. La seva lectura permet experimentar l'enyorada natura en tota la

Versos de confinament al compte d'Instagram Inversos

Poemes virtuals per a l'alleujament col·lectiu

SÍLVIA COLOMÉ
Barcelona

Trucada al 659 86 10 32. Una veu comença a recitar un poema de Gata Cattana. "No aman de igual forma / los ricos y los pobres...". És el telèfon de Poesia d'Emergència, que funciona amb voluntaris des de fa dos anys. Però ha estat arran de l'estat d'alarma quan la línia ha començat a rebre més peticions de versos. Fins a unes 350 a la setmana. "Al principi no em creia que la gent volgués escoltar tanta poesia", explica Edu Bernal, impulsor de la iniciativa que aquesta setmana s'ha exportat a Bèlgica i Àustria.

Però és sobretot a les xarxes socials on la poesia més aflora aquests dies, amb multituds de propostes nascudes des del confinament que conviden a compartir en forma de vers la situació actual i els sentiments que genera. "La poesia pot ser un flotador", diu Blan-

ca Llum Vidal, una de les últimes poetes a col·laborar al Twitter de Poeta de Guàrdia, que publica cada dia un vídeo d'un autor recitant el seu propi poema nascut durant la quarantena.

A Instagram ha assolit popularitat Inversos, on un poeta en desafia un altre a escriure els seus versos en 48 hores. El primer va ser Jota Santatecla, conegut com el poeta del metro. "La poesia dona una mica de calma en aquests moments, es comparteixen emocions i ens fa més lliures des de casa nostra", considera. El compte ha rebut la participació de persones no desafiades. "Tenim més de 400 poemes", detalla el responsable de la iniciativa Rubén Ferrández. Altres propostes també han despertat la inspiració col·lectiva, com la llançada pel component de Txarango Alguer Miquel amb l'etiqueta #PoesiaEnQuarantena i que ja ha superat els 300 poemes.

LUIS CERNUDA

Poeta de l'exili i de la inadaptació, va reflexionar: "Per viure, cal treballar tant?"

JAUME C. PONS ALORDA

"Wordsworth ens regala grans imatges, força, companyia, saviesa i esperances en el futur"

seva esplendor immortal, viure amb Wordsworth tumultuosos esdeveniments històrics i escenes portentoses que aconseguen que l'esperit arribi a altes cotes d'emoció. En definitiva, sentir goig i consol mitjançant una poesia bellíssima i intensa que ens regala grans imatges, companyia, saviesa, forces i esperances en el futur".

N'hi ha que se'ns presenten, en

canvi, com homes durs, com poetes difícils. Per què els hauriem d'evitar? Harold Bloom va definir l'anglès Geoffrey Hill com "un martirologista" i va precisar que "el seu tema és el dolor humà", però obrim a l'atzar la seva *Poesia reunida* (Lumen, traducció d'Andreu Jaume) i llegim: "En casa las cortinas estaban echadas. La radio vociferaba sus órdenes. Me encantaban los himnos de batalla y las noticias gregarias". I gairebé sembla que parli de nosaltres. També és una autora pètria (i no és un acudit) la romanesa Marta Petreu, que a *Apocalipsi* segons Marta (Pont del Petrol, en versió de Jana Balacci i Xavier Montoliu) ens lliura una sentència apropiada per concloure aquest reportatge, sobre l'habitual poder del llenguatge: "En només unes quantes paraules puc falsificar el real".

Són bons dies per reforçar-nos humanament. Els poetes, experts a entaular batalles des de l'aïllament del jo, demostren que no hi ha muralles per a la poesia.

Màrius Serra

Confinat a Vallvidrera

Divuit dies fent llit amb problemes respiratoris greus, confinat en una casa de repòs, amb un personal sanitari totalment entregat a la causa del malalt i maldant, sense gaire èxit, per mantenir la imprescindible distància social. Divuit dies que cobreixen del 24 de maig al 10 de juny de 1902, la dolorosa jornada de la mort del poeta Jacint Verdaguer a Vallvidrera. Són divuit dies tensos, embolcallats per la tristor que provoca l'agonia d'un home de només 57 anys i la sòrdida lluita que lliuren al seu voltant els que volen apropiarse de l'herència, més colossal que la seva exhaustivitat. Les biografies que Richard Ellmann va dedicar a Joyce o Wilde, però Valls opta per la novel·la com a vehicle, sense renunciar a la documentació. És una obra madura, escrita amb rica claredat i bon pols narratiu, que fonamenta la seva potència en el llenguatge i en un ús equilibrat de tots els recursos. Hi ha diàlegs succosos, fragments de poemes poc coneguts, episodis conflictius, exotisme i el món, ara remot, de finals del segle XIX. Els lectors que desconeguin els detalls dels conflictes que Verdaguer va tenir amb el poder (terrenal i espiritual) hi trobaran un cert enjòlit, perquè Valls s'ocupa de subministrar la informació amb habilitat amable, però

Valls fa una crònica acurada dels divuit darrers dies de la vida del poeta i hi intercala episodis de la biografia

el focus principal és en el creador prodigiós poeta.

En una trobada poètica a la part de Catalunya que estava (i està) sota sobirania francesa també eclesiàstic Jaume Collet té un entusiasme pel bon català que sent i exclam: "llengües perseguides no moren mai i conserven en la boca dels pastors d'an el cor de les mares". Vet aquí la mà que mig segle abans va alenar els veïns que associava el llemosí (ant d'anomenar el català) amb el mugro pregari. La novel·la d'Alvar Vallgràfia que reproduïx una imatge resplendent estrella verdagueriana, ment cultural europea, però i l'escopi. També maneja el micròfon nos perles tan sorprenent que Torras i Bages, censor, va tenir amb la poesia bre Caritat de Verdaguer, o els versos: "Què són los astr com les idees per lo cervella materialista que el condador d'idees, "per bé que van avenir i la composició Espero que la novel·la nihil obstat dels verdagueri maquinacions ni Ets que només som d'guerofils n'hem gaud bates noves per sort